

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS
PAŽYMA
DĖL NACIONALINĖS KLIMATO KAITOS VALDYMO DARBOTVARKĖS PATVIRTINIMO
(TAP-21-515) (21-20265(2))**

2021-05-25 Nr. NV-1119

Vilnius

Projekto teikėjas – Aplinkos ministerija

Projekto tikslas – suformuoti ilgalaikę Lietuvos klimato kaitos valdymo politikos viziją, siekiant šalies ekonomikos neutralumo klimatui, siekiant užtikrinti šalies ūkio sektorių ir ekosistemų atsparumą klimato kaitos keliams aplinkos pokyčiams ir siekiant plėtoti mažo anglies dioksido kiekio konkurencingą, socialiai teisingą ekonomiką.

Dabartinė situacija:

Siekiant įgyvendinti Paryžiaus susitarimo ilgalaikius tikslus, Energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo reglamento (ES) 2018/1999, 15 straipsnyje nustatytas reikalavimas valstybėms narėms parengti ir Europos Komisijai ne vėliau kaip **2020 m. sausio 1 d.** pateikti ilgalaikį išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekio mažinimo nors 30 metų perspektyvos strateginį dokumentą, pradėti įgyvendinti jame įtvirtintus tikslus ir uždavinius ne vėliau kaip 2021 m. sausio 1 d. (vėliau atnaujinti kas 10 metų). Pažymėtina, kad Aplinkos ministerija tokį dokumentą, Nacionalinę klimato kaitos valdymo strategiją, jau buvo parengusi ir pateikusi Seimui 2019 m. gruodžio 30 d., tačiau praėjusios kadencijos Seime ji taip ir nebuvo patvirtinta. Siekiant įgyvendinti reglamentinius įpareigojimus, taip pat atsižvelgiant į Europos vadovų tarybos sprendimus iki 2030 m. ES lygiu sumažinti ŠESD -55% lyginant su 1990 m., bei pasiekti ES ekonomikos neutralumą klimatui iki 2050 m., taip pat, vadovaujantis Strateginio valdymo įstatymo nuostatomis, teikiamas Nacionalinės klimato kaitos valdymo darbotvarkės projektas (toliau – Darbotvarkė). Darbotvarkę tvirtins Seimas.

Darbotvarkės projektas rengiamas 2021–2050 m. laikotarpiui, joje nustatomi trumpalaikiai (iki 2030 m.), indikatyvūs vidutinės trukmės (iki 2040 m.) ir ilgalaikiai (iki 2050 m.) klimato kaitos švelninimo (išmetamų ŠESD kiekio mažinimo) ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslai ir uždaviniai. Darbotvarkės tikslų ir uždavinių įgyvendinimo priemonės nustatytos 2019 m. gruodžio 30 d. Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m., patvirtintame Vyriausybės protokoliniu sprendimu Nr. 52 ir turi būti įtrauktos į atskirų ūkio sektorių plėtros programas.

Darbotvarkėje nustatyti ŠESD mažinimo įpareigojimai sektoriams, atsižvelgiant į jų indėlį bendrame Lietuvos ŠESD balanse ir ŠESD augimą sektoriuose nuo 2019 m., Atsižvelgiant į tai, kad net už 70 proc. Lietuvoje išmetamo ŠESD kiekio yra atsakingi apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai nepriklausantys sektoriai, t. y. transportas ir žemės ūkis (atitinkamai – 42 ir 30 proc.) šių sektorių, ypač transporto, kurio išmetimai pastaruoju metu ne tik nemažėjo, bet ir augo, laukia didžiausi iššūkiai.

Pagrindiniai įpareigojimai sektoriams iki 2030 m.:

- **Energetikos sektoriui** (įskaitant pastatus) – pasiekti, kad bendrame galutiniame energijos suvartojime AEI sudarytų 50 proc., 50 proc. šalyje suvartojamos elektros energijos būtų iš AEI, CŠT energija iš AEI sudarytų 90 proc., 30 proc. namų ūkių - gaminantys vartotojai. Atsisakyti iškastinio kuro – 2040 m.
- **Transporto sektoriui** – sumažinti 14 proc. išmetamo ŠESD kiekio palyginti su 2005 m., 15 proc. transporto sektoriaus suvartojamos energijos sudarytų AEI energija, ne mažiau kaip 20 proc. lengvųjų transporto priemonių parke turi sudaryti elektromobiliai ir netaršios transporto priemonės. Atsisakyti iškastinio kuro – 2045 m.
- **Žemės ūkio sektoriui** – sumažinti 11 proc. išmetamo ŠESD kiekio palyginti su 2005 m., sumažinti mineralinių trąšų naudojimą 15 proc., padvigubinti ekologinio ūkininkavimo plotą, lyginant su 2020 m., iki 50 proc. mėšlo panaudoti biodujų gamybai. Atsisakyti iškastinio kuro – 2040 m.

- **Pramonei** - sumažinti išmetamų ŠESD kiekį 50 proc., palyginti su 2005 m. (ATL sektoriuje) ir mažiausiai 19 proc., palyginti su 2005 m. (ne ATL sektoriuje), 79 proc. sumažinti fluorintų ŠESD panaudojimą. Atsisakyti iškastinio kuro – 2040 m.
- **Atliekų sektoriui** – sumažinti išmetamų ŠESD kiekį mažiausiai 65 proc. palyginti su 2005 m., pakartotinai panaudoti ir perdirbti bent 60 proc. komunalinių atliekų.

Pažymėtina, kad Darbotvarkės projektas tiesiogiai įgyvendina aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas „įtvirtinti nacionalinius tikslus iki 2030 metų 30 proc. sumažinti Lietuvos ŠESD kiekį, palyginti su 2005 m., ir pasiekti ekonomikos neutralumą klimatui iki 2050 m., bei nustatyti konkrečius terminus atsisakyti iškastinio kuro atskiruose sektoriuose“.

Projekto esmė:

Nustatyti trumpalaikius, vidutinės trukmės ir ilgalaikius klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslus ir uždavinius atskiriems sektoriams, tikslus atsisakyti iškastinio kuro atskiruose sektoriuose bei terminus šiems tikslams pasiekti.

Derinimas – Darbotvarkės projektas teiktas derinti visoms suinteresuotoms institucijoms ir organizacijoms. Darbotvarkė taip pat buvo paskelbta viešajai konsultacijai. Pateiktoms pastaboms derinti buvo organizuojami dvišaliai ir daugiašaliai tarpinstituciniai pasitarimai, įtraukiant ir Vyriausybės kanceliarijos atstovus. Vienas tarpinstitucinis pasitarimas, dėl Žemės ūkio ministerijos teiktų pastabų, buvo organizuotas ir Vyriausybės kanceliarijoje. Pažymėtina, kad, rengėjų teigimu, išskyrus Žemės ūkio ministerijos pastabą (dėl galimybės žemės ūkio sektoriui 2030 m. nustatytą tikslą, sumažinti ŠESD -11 proc., pasiekti panaudojant ir absorbcines LULUCF sektoriaus (miškai, pievos, pelkės, durpynai) galimybes), jokių nesuderintų institucijų pastabų nebėra. Atkreiptinas dėmesys, kad į kai kurias skirtingų socialinių partnerių teiktas pastabas atsižvelgti nėra teisinių galimybių, nes jos viena kitai prieštarauja, arba apskritai kvestionuoja Darbotvarkės tikslus.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė nemažai teisės technikos pastabų, į kurias siūlytina atsižvelgti, arba suderinti neatsižvelgimą darbo tvarka.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina nutarimo projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje, prieš tai apsvarsčius tarpinstituciniame pasitarime. Projektas įtrauktas į Seimo pavasario sesijos darbų programą.

Patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė